

Izhaja vsak petek

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—
posamezna šteč. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

**Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna**

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 38.

V Ljubljani, 17. avgusta 1917.

Leto XII.

Jugoslovansko vprašanje. Narodni svet.

Dne 5. t. m. je imel državni in deželni poslanec dr. Karel Verstovšek v Vrbovcu pri Mozirju zaupni sestanek. Poslančevemu vabilu so se številno odzvali domačni kakor tudi tukajšnji goriški begunci, tako da je bilo zborovanje prav lepo.

Dr. Verstovšek je v ostrih besedah orisal razmere, ki so vladale pod absolutističnim Stürgkhovim režimom od pričetka vojske, ter je krepko označil gonjo, vsled katere je moral slovenski narod prenesti nepopisno gorje. Nade nasprotnikov se pa niso vresničile. Podla sumničenja, s katerimi so umazali naše najboljše ljudi, so se izkazala kot izmišljena, brezprimerna junaštva naših fantov in mož so dokumentirala pred celim svetom, da smo Slovenci vedno zvesti in udani svojemu vladarju. To trpljenje nas je pa še tesneje združilo in danes smo edini in močnejši kot kdaj prej. Zato pogum in glave po koncu!

Gospod poslanec je podal zanimive podatke o zadnjih političnih dogodkih. Povedal nam je nekaj podrobnosti o ustanovitvi »Jugoslovanskega kluba«, povdaril njegovo neomajno složnost in opisal boj proti Clam-Martincevemu ministristvu, v katerem smo ravno Jugoslovani igrali odločilno vlogo. Nevarnost, ki nam je pretila, ker je sprejel Clam nemške »belange« v svoj program, je največ vsled spretnosti »Jugoslovanskega kluba« odstranjena. Prestrojitev države je še vedno kot najaktualnejša točka na dnevnem redu, toda temelji, na katerih se naj izvrši, niso več nemški »belangi«, temveč enakopravnost in samoodločba narodov. Kako se bo politični položaj razmotal, ne moremo prorokovati. Tudi »Jugopisovati nobenih natančnih potov. pi sovati nobenih natančnih potov. Gotovo je samo to, da se preko ali proti Jugoslovanom ne da vladati. V najmerodajnejših krogih je že prodrlo prepričanje, da je treba jugoslovansko vprašanje čimprej rešiti, ker do sklepanja miru mora biti zadeva urejena. Jugoslovani so že po veliki večini sprejeli deklaracijo z dne 30. maja t. l. v

svoj politični program. Upati smemo zato zadržno, da nam bo mogoče ustvariti boljše bodočnost.

Tople besede je našel gospod poslanec tudi za bedo beguncev in je priporočal domačinom in beguncem naj medseboj v miru, slogi in prijateljstvu žive. Zlasti naj se odvadimo grdega ovajanja in sebičnosti, ker si pletemo s tem lastni bič.

Ob koncu se je s prepričevalno besedo obrnil do onih, ki so se vdali malodušnosti in v svoji zbežanosti pri raznih slovesnih prilikah pozabijo na slovensko trobojnico. Proč s tako malosrčnostjo! Možje bodite nevstrašeni in pogumni!

Poslančeva izvajanja so bila mnogokrat prekinjena od gromkega pritjevanja. Besede so šle od srca do srca in so našle mnogokrat gorak odmev.

Po govoru dr. Verstovškega se je oglasil k besedi g. Anton Turnšek st. iz Nazarja, ki je tudi v pričetku pozdravil g. poslanca. Zahvalil se mu je za zanimvo poročilo in je svoj govor zaključil s trikratnim »Živijo« na cesarja, ki so ga zborovalci gromovito ponovili.

Nato je bila med splošnim odobravanjem sprejeta sledeča resolucija:

»Slovenci, štajerski domačini in goriški begunci, zbrani na zaupnem sestanku dne 5. avgusta 1917 v Vrbovcu pri Mozirju, izrekamo poslancu dr. Verstovškemu za njegovo poročilo toplo zahvalo, odobrujemo ustanovitev in delovanje »Jugoslovanskega kluba« v državnem zboru in ga pozivamo, naj neomajno vstraja na stališču deklaracije z dne 30. maja t. l., ki vsebuje pravi politični cilj nas Jugoslovanov. V svrhu združitve in okrepitve vseh narodnih sil odobrujemo čimprejšjo ustanovitev »Narodnega sveta« za vse slovenske pokrajine na pravični demokratični podlagi in pozivamo merodajne činitelje, med njimi zlasti tudi vodstvo V. L. S., da takoj vkrenejo vse potrebne korake, da se »Narodni svet« čimprej ustanovi.«

Izmed navzočih beguncev je bila predlagana sledeča resolucija, ki je bila tudi z navdušenjem sprejeta:

»Goriški begunci, zbrani na zaupnem sestanku dne 5. avgusta t. l. v Vrbovcu pri Mozirju, izrekajo »Jugoslovanskemu klubu«, zlasti poslancem Fonu, dr. Kreku in dr. Verstovškemu najpri-

srčnejšo zahvalo, da so se ponovno krepko in z uspehom zavzeli za begunske potrebe.«

Med zopetnimi navdušenimi »Živijo«-klici na našega priljubljenega ljudskega cesarja je bil nato krasno uspeši sestanek zaključen.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Priprave za zimo.

Minule trde zime se še vsi spominjamo. Saj smo trpeli hudo bedo in pomanjkanje. Tretje vojne zime ne pozabimo.

Kako smo si želeli poletja, a razočaralo nas je. Povsod, kamor pogledamo, le pomanjkanje. Bodočnost nas skrbi. Bojimo se bodoče zime, naj se že konča vojska ali ne. Vse moramo pripraviti za bodočo zimo, kar je sploh mogoče.

Za živila in kurivo gre v prvi vrsti. Na tem smo še lani pozimi veliko trpeli. Bati se moramo, da bo to zimo še slabše. Preskrbeti se moramo tudi za obutev in obleko, kar je mogoče zgotoviti le z veliko vsoto denarja in še to ne vselej. Delavstvo se mora preskrbeti tudi s kurivom. Premog se že zdaj ne dobi; pozimi bo še hujši. Saj z drvni naj bi se preskrbel hitro vsak, kdor se more, ali pa s šoto, dasi jo pri nas morostar drago, kakor žofran prodaja.

Poleg osebne skrbi, kar mora storiti vsak, kolikor more, naj se skrbi tudi z druge strani. Obrnili smo se zato na svojega delodajalca c. kr. glavno ravnateljstvo, naj stori vse, kar more, da pomaga delavstvu.

Priznati moramo, da so naša stremjenja popolnoma umevali in da so jim naklonjeni. Če se kljub temu ni vse dosleglo, tiče vzroki drugod. Te dni smo zopet poslali glavnemu ravnateljstvu daljšo vlogo, v kateri »Avstrijska krščanska delavska zveza« v velikih potezah navaja, kaj naj se vse stori. Podrobnosti ne navajamo. Krajne skupine morajo zavzeti stališče glede na krajne razmere in storiti, kar je potrebno.

Glavne reči, ki se morajo izvesti, smo navedli. Glavno ravnateljstvo pri-

pozna, da so potrebni dalekosežni ukrepi. Upamo, da bodo naše predloge tudi tvorniška vodstva in krajne oblasti pospeševale.

Organizatorično smo od lani napredovali. Potrebno je pa posebno preskrba, za katero se zavzema naša vloga, ki slove:

Dunaj, 27. julija 1917.

Visoko c. kr. glavno ravnateljstvo tobačne režije!

Izkušnje minule zime in razvoj splošnih razmer sedanje dobe nalagajo podpisane »Zvezinemu« vodstvu, da se zopet obrača s prošnjo na c. kr. glavno ravnateljstvo. Prosimo, naj podvzame c. kr. glavno ravnateljstvo vsa mogoča pota, da se tobačnemu delavstvu zagotove živila za bodočo zimo.

Sedanje razmere, zdaj sredi poletja, so glede na nabavo živil že take, da se komaj prenašajo. Izboljšanju, ki bi se čutilo, ni pričakovati. Bati se je marveč, da se razmere še poslabšajo, ko napočijo slabejši letni časi. Posebno bodoča zima nas zelo skrbi, če se ne bo pravočasno vse ukrenilo, da se zabrani največja beda.

Upamo, da bo odpomogla sedanjemu pomanjkanju kruha in moke, ko se mu je v večini krajev, kjer se nahajajo tobačne tvornice, znižala množina, ko se bo nova letina izročila prometu. Ne pričakujemo pa, da se bo omililo pomanjkanje drugih neobhodno potrebnih živil. Bati se je, da jih delavstvo pozimi sploh ne bo dobilo, ker se že zdaj težko dobe.

Težave o preskrbi živil.

Državni uradi, katerim so naložili gospodarstvo posameznih živil, so večinoma svojo nalogo le deloma izpolnili. Zasebna trgovina je izgubila svoje prejšnje zveze, ker poslujejo državne orga-

nizacije in ker se vedno bolj blago preplačuje: trgovina ni več kos zahtevam, ki se nanjo stavijo.

Male delavske rodbine bodo zato trpele v bodoči zimi še večje pomanjkanje, kakor v minuli zimi. Živil si delavec v velikem ne more nabaviti, na drobno pa zelo težko. Pomanjkanje živil je povzročalo čakanje; brez čakanja se ne dobe živila niti v velikih in tudi ne v malih občinah. Tobačne delavke, ki podnevi delajo, se že zato ne morejo nastavljeti. Zjutraj, predno se prične delati, in zvečer, ko se delo konča, se pa nič ne dobi, ker se vse podnevi razproda.

Prehrano našega tobačnega delavstva še bolj znižati ni več mogoče; že zdaj se je število bolezni vsled pomanjkanja v tobačnih tvornicah zelo znižalo. Odporna moč in delovna sila zelo nazadujeta, če ostane prehrana še dalje pod neobhodno potrebno najnižjo mero. To se bo pa zgodilo, ako se ne bo poskrbelo obsežne ukrepe.

S podporo oblasti je v mnogih slučajih mogoče, da se preskrba živil delavstvu olajša; kar dokazuje dejstvo, ker v mnogih vojni dajatvi podvrženih obratih dobe marsikje delavci popolno množino moke, masti, sladkorja itd., tobačnemu delavstvu se pa istotam množine prikrajšujejo.

Iz došlih obvestil navajamo dva zgleda:

V Halleinu dobe v solinah in v tvornici za celulozo in uslužbenci državnih železnic dvakrat na teden mast, grah, marmelado, malčeno kavo, češplje, krvave klobase in enkrat na teden meso.

V Lincu dobe delavci ladijedelnice, tvornice lokomotiv in Frankove tvornice riž, krompir, zdrob, meso; živila, ki so navezana na nakaznice, v polnem obsegu; v tobačni tvornici pa le prikrajšane racije. V obratih, ki so podvr-

ženi vojni dajatvi, so dobili tudi večkrat v priboljšek koruzni zdrob brez nakaznice. Dalje se mora še pripomniti, da so v obratih podvrženih vojni dajatvi večinoma pridržali krušno nakaznico težakov; v tobačnih tvornicah so po večini delavstva te nakaznice odtegnili.

Delo, ki se nalaga tobačni delavki, ni lahko. Saj mora poleg dela v tvornici tudi gospodinjiti; skrbeti za otroke; predno gre v tvornico, mora že doma pridno delati, kar se zopet ponovi, ko se vrne zvečer z dela domov. Če se upošteva še dolga pot v in iz tvornice, se mora pač reči, da tudi tobačni delavki gre težaška krušna nakaznica. Upoštevati se tudi mora, da mnogo delavk skrbi tudi usoda moža, ki je v vojni službi in da mora sama prenašati pomnoženo skrb za rodbino, ie to breme, ki delavko težko tlači.

Z ozirom na to upamo na blagohotnost c. kr. glavnega ravnateljstva glede na naše predloge o olajšanju življenja tobačnemu delavstvu v bodoči zimi. Opozoriti moramo, če bi se tudi vojska kmalu končala, bi le še pomanjkanje živil trajalo dalje tudi po tem, ko se bo sklenil mir. Vemo, da ni v moči c. kr. glavnega ravnateljstva, a od nastopa c. kr. glavnega ravnateljstva pričakujemo, da se bo delavstvu vsaj zagotovilo, kar je najpotrebnejše, da bo varovano pred najskrajnejšo bedo. C. kr. glavno ravnateljstvo naj posveti svojo skrb nabavi potrebnih živil in razširi že obstoječe kuhinjske naprave v posameznih tvornicah.

Glede na nabavo živil

naj se upošteva vse v tvornici zaposleno delavstvo. Vsled sedanje navade se je večkrat zgodilo, da je delavstvo, ki stanuje v kraju, kjer se nahaja tvornica, dobilo eno vrsto živil, v okoliških krajih bivajoče delavstvo pa ne in so

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Gustav je čutil, da ga zapušča vsa njegova predrznost. A hitro se je zopet opogumil in je strastno nadaljeval:

»Da, Lenoro sem ljubil od tistega dne naprej, ko sem jo prvič zagledal. Če se je takrat zanetila le iskrica ljubezni v mojem srcu, se je zdaj razplamtela v plamen, ki me bo vžgal, če ga ne ugasnemo. Mislite li, da je le njena lepota vzbudila mojo ljubezen? Gotovo, zadoščala bi, da najbrezčutnejšega očara; a v srcu moje, angelju podobne prijateljice sem odkril dragocenejši zaklad. Njena krepost, čistost njenega srca, njena nežnost, izkratka: darovi, ki jih ji je v tako veliki meri podelil Bog, so me privedli od ljubezni do občudovanja, od občudovanja do češčenja! . . . O, zakaj naj Vam prikrivam? . . . Ne, brez Lenore ne morem več živeti. Če le mislim na ločitev, sem žalosten in se tresem. Videti jo moram vsak dan, vsako uro. Slišati moram njen glas; črpati iz njenih pogledov blaženost . . . Ne vem, gospod pl. Vlierbecke, kako boste odločili; a če boste

odločili proti moji ljubezni — verujte mi, moje srce bo ubito za vselej. Če me Vaše razsodilo loči od sladke moje Lenore, bi bil smrtno udarjen; sovražil bi življenje!«

S povdankom in razburjen je govoril Gustav. Gospod pl. Vlierbecke mu je segel v roko in mu je nežno rekel:

»Ne vznemirjajte se, mladi moj prijatelj. Vem, da ljubite Lenoro, vem, da Vas ima tudi Lenora rada, a kaj me prosite?«

Povešenim pogledom je odgovoril mladi mož:

»Če po vseh dokazih Vašega prijateljstva še dvomim o Vašem dovoljenju, se le bojim, da mislite, da nisem vreden sreče, katere Vas prosim. Nimam dednega rodu, katerega korenine bi segale v preteklost, čini mojih prednikov se ne lesketajo v povestnici naše domovine; kri, ki se mi pretaka v žilah, je le meščanska.«

»Ali mislite, ljubi Gustav,« mu je odgovoril gospod pl. Vlierbecke, da tega nisem vedel, ko ste prišli prvič v mojo hišo? Vaše srce je plemenito in velikodušno; ali bi Vas sicer mogel vzljubiti, kakor da ste moj sin?«

»Toraj,« je zaklical Gustav zelo vesel, »ne odrečete mi Lenorine roke, če tudi moj stric pritrdi?«

»Ne!« je odgovoril plemič. »Ne odrečem Vam je; celo srečen bi bil in vesel, če bi Vam srečo mojega edinega otroka zaupal, a obstoji ovira, ki Vam še ni znana.«

»Zapreka!« zakliče mladi mož in obledi. »Zadržek med menoj in Lenoro?«

»Zatajite trenutek svojo ljubezen,« je gospod pl. Vlierbecke nadaljeval; »mirno poslušajte pojasnilo, ki sem ga Vam dolžan dati . . . Vi, Gustav, mislite, da je Grinzelovo z vsemi posestvi moja lastnina. A motite se. Ničesar nimamo. Revnejši smo, kakor najemnik, ki stanuje pred graščinskimi vrati.«

Mladi mož ga je pogledal, kakor da se čudi in da dvomi, a kmalu se mu je zazibal neverjeten smehljaj. Plemič je zardel in se stresel. Govoril je žalostno, a povdarjal je svoje besede:

»Vaši pogledi mi pravijo, da mi ne verujete! Tudi Vi mislite, da sem skopuh, ki skriva svoj denar, ki pritruje sebi in otroku, da si kopiči zaklade radi najgrše strasti: pohlepu po denarju!

ga nakazali svojim občinam. Doznati upravičeno delavstvo iz raznih občin za dobavo živil v tobačni tvornici je organizatorični ukrep, ki bi se lahko izvedel brez velikih težav tako, da bi dobivalo delavstvo vsa živila, ki se dobe potom državne ali občinske uprave. Potrebno je, da se zagotove množine, ki odpadejo na celo rodbino dotičnega delavca in bi se moralo storiti, kar je potrebno, proti dvakratni preskrbi.

Poleg živil, ki se nabavijo potom nakaznic, se pa morajo nabaviti tudi druga potrebna živila, posebno prikuha, stročevje, krompir, meso, jajca, sadje itd. Vsa ta živila je zasegla oblast; oblasti naj jih zato tobačnemu delavstvu tudi zagotove.

Ravno tako važno, kakor da se zagotove živila, je tudi, da se nabavi kurivo. C. kr. glavno ravnateljstvo je vse ukrenilo, da si zagotovi v bodoči zimi kolikor mogoče veliko premoga. Če gre tudi predvsem za to, da se zagotovi tvorniški obrat, le prosimo, naj se vsaj del premoga odstopi tudi delavstvu. Nabava premoga zasebnim potom je zelo otežkočena in dvomljiva. Naj c. kr. glavno ravnateljstvo poizkusi vzravnanje odpadka vsaj nekoliko z nakupom večjih množin drv. Delavstvo bi pozdravljalo, če bi zagotovilo c. kr. glavno ravnateljstvo z večjimi skupi kurivo pri posestnikih ali gozdnih upravah.

Ne prikrivamo si, da se te želje ne morejo lahko izpolniti, a upamo, da bi bilo s skupnim delom glavnega ravnateljstva in tvorniških vodstev vse to lažje izvesti, kakor potom posameznih gospodinjev.

C. kr. glavno ravnateljstvo je že lani za nabavo potrebnih živil izdalo tvorniškimi ravnateljstvom naloge in pooblastila. Uspeh ni bil enak. Nekatero tvornice so izdajale razna živila; splošno se pa lahko reče, da so razven moke in kruha druga živila delili le v

neznatnih množinah; le malokdaj za daljšo dobo. Delilo se je različno po tem, kakor je dobavila tvornica živila. Odvisna je bila tudi od naklonjenosti prizadetih oblasti. Glavno je pač oviralo akcijo, da se ni bolje izvedla, ker c. kr. glavno ravnateljstvo ni imelo popolnega ali pa nobenega pregleda o razvoju oddaje živil v posameznih tvornicah.

Če predlagamo, naj zahteva c. kr. glavno ravnateljstvo pismene izkaze v kratkih rokih (na 14 dni ali mesečno), o razvoju razdelbe živil, da jo bo nadziralo, upamo le služiti reči, za katero gre. Le, če se bo redno poročalo, more c. kr. glavno ravnateljstvo premagati nastale težkoče in ukreniti kar je potrebno.

Predlagamo dalje, naj se izpopolne obstoječe tvorniške kuhinje.

Vemo: vsled pomanjkanja živil bo komaj mogoče dobaviti potrebne množine živil. Ne bo mogoče pokriti vseh potrebščin delavstva z oddajo živil. Dragoceno nadomestilo tvorijo zato tvorniške kuhinje. Vemo, povsod niso enako tvorniških kuhinj pozdravljali. Z razlogi se v okviru te vloge ne pečamo. Različni so. Izredne razmere pa, v katerih delavstvo živi, bo tudi tisto delavstvo, ki jih je do zdaj odklanjalo, na nje navezalo. Pozimi bo še težje mogoče pripravljati jedi radi pomanjkanja masti, moke in kuriva. Posamezne potrebščine n, pr. mast, se bodo tako podražile, da jih posamezno gospodinjstvo ne bo več moglo zmagati. V velikih kuhinjah se visoka cena ložje premaga, posebno če bo podelilo c. kr. glavno ravnateljstvo tvorniškimi kuhinjam zadostno podporo, da bodo lahko izboljšale kakovost jedi.

Zdaj oddajajo kuhinje večinoma le kavo in juho. Gotovo bo pa potreba opoldne tudi poleg juhe tudi prikuha. Kosilo: juha in prikuha, naj se pa ne omeji zgolj na v tvornici zaposlene osebe. Naj se, kar dozda ni, tudi splo-

šno dovoli, da bodo dobivali jedi tudi člani rodbine.

Predpogoj je seveda zadostna kuhinjska oprava. Kjer jo ni, naj bi se hitro nabavila. Če se kuhinja ne more povečati naj bi se dvakrat kuhalo in jed ohranila topla v kuhalnih kotlih, oziroma v zabojih, v katerih se grejejo jedi, kar se že v vojnih kuhinjah dela. Če bodo tvorniške kuhinje oddajale dobra jedila po primerni ceni, bo gotovo šlo in bo delavstvu položaj močno olajšan. Urad za prehrano je s svojim odlokom januarja 1917 priporočal, naj se ustanavljajo v tvornicah vojne kuhinje in obljubil, da se bo pri dobavi živil posebno oziral na nje. Če bi se na ta odlok sklicavali, bi se gotovo tudi potrebna živila lažje zagotovila.

× × ×

Vloga kaže, da »Avstrijska krščanska tobač. delavska zveza« dobro umeva čas. Naj bi njena stremjenja našla odmev pri prizadetih oblastvih. Kar tiče Ljubljane, moremo z veseljem beležiti, da so se pod novim, splošno priljubljenim ravnateljem g. Elsnerjem razmere v naši tobačni tvornici že obrnile izdatno na boljše. Kakor je bil kot navadni uradnik med delavstvom priljubljen in mu je šel na roko, kjer je le mogel, tako mu gre še zdaj na roko in vlada zelo ljudomilo, česar, žal, o bivšem režimu ne moremo reči. De mortuis nil nisi bene, ampak veselo je bilo delavstvo, ko je odšel v pokoj bivši ravnatelj, še bolj, ker je postal ravnatelj g. Elsner, o katerem smo znali, da ima za delavstvo toplo srce in da je pravičen »gospod«. Posebno v tvorniški kuhinji se že pozna g. Elsnerjevo delo. Upamo, da bo dobilo kmalu delavstvo popolno kosilo, kar je posebno v sedanjih časih zelo nujna reč, ko delavstvo tako strašno strada in polagoma hira in umira na lakoti.

Skop človek, ki se ga boje ali ga ne zaničujejo.«

»O, oprostite, gospod pl. Vlierbecke!« zakliče Gustav boječ, »Spoštujem Vas, zelo Vas cenim!«

»Ne strašite se mojih besedi,« je mirnejše plemič nadaljeval, »saj Vam ničesar ne očitam. Vaš nasmeh mi le dokazuje, da se mi je tudi nasproti Vam posrečilo prikriti mojo revščino pod krinko grdega skopuštvu. Brez pomena bi bilo, če bi Vam pojasnil podrobnosti. Kar sem rekel, je resnica, ničesar nimam, čisto nič! Vrnite se na svoje posestvo, ne da bi bili govorili z Lenoro. Mirno in temeljito premislite, če ni nobenega razloga, da izpremenite svoj sklep. Prespite noč; če Vam bo revna Lenora še tudi jutri ljuba in če boste še mislili, da boste lahko srečno živeli z njo, prosite svojega strica dovoljenja. Tu moja roka! Če mi jo kdaj stisnete kot očetovsko roko, bi se izpolnila moja najvročejša želja.«

Slovesne, mirne te besede so mladega moža prepričale, da je govoril plemič resnico, dasi je bil presenečen, se mu je kmalu razjasnil obraz veslega navdušenja.

»Če bom revno Lenoro ljubil« je zaklical. »Za Boga, da jo dobim za ženo, da bi me vezala z njo vez srečne ljubezni, da bi živel na njeni strani in da bi bil srečen utopljen vedno v njen sladki pogled, da bi vedno čul njen očarujoči glas! Da bi smel biti njen zaščitnik, da bi jo osrečilo moje delo! O, palača ali koč, bogastvo ali revščina. Vse mi je nako; samo da bo njena navzočnost osrečevala moje bivališče! Ponoči ne bom dobil nobenega sveta, gospod pl. Vlierbecke; če dobim po Vaši velikodušnosti Lenorino roko, se Vam bom na kolenih zahvaljeval za neizmerni podeljeni mi zaklad!«

»Bodi,« je odgovoril plemič. »Globokost in vztrajnost Vaših čuvstev odgovarjati Vaši mladosti in Vašemu ognjevitemu značaju — a kaj bo rekel Vaš stric?«

»Moj stric!« pravi Gustav žalosten. »Saj res, privoliti mora. Kar imam in kar še dobim, zavisí od njegove naklonjenosti do mene. Sirota sem, sin njegovega brata. Vzel me je za svojega in me obsipal z dobrotami. Pravico ima, da odloči o moji usodi. Poslušati ga moram.«

»Ali bo on, ki je trgovec, rekel: reven ali bogat, palača ali koč, vseeno mi; je trgovec je in zelo ceni denar, ker ve, kaj se z njim lahko stori?«

»Ne vem, gospod pl. Vlierbecke!« ječi Gustav žalostno. »A z menoj je tako dober, da mislim, pritrdil bo. Jutri se bo vrnil. Takoj ga bom o svojih načrtih poučil in mu povedal, da zavisí moj mir, moja sreča, moje življenje od njegovega dovoljenja. Zelo ceni in ljubi Lenoro. Saj mi je dajal celo pogum, četudi ne naravnost, naj jo snubim. Seveda, presenečen bo že zelo; a moje prošnje ga bodo omehčale!«

Plemič je vstal, da konča razgovor:

»Dobro! Prosite strica, da Vam dovoli. Če se Vaša nada uresniči, naj pride, da se pogovorimo. Naj že izpade, kakorkoli, Gustav, nam nasproti ste postopali nežno in velikodušno. Zdaj odhajate, ne da bi videli Lenoro. Pred Vas ne sme, dokler se reč ne odloči. Sam ji povem, kar lahko izve.«

Gustav se je poslovil in odšel, napol vesel, napol žalosten; srce polno veselja in skrbi.

(Dalje.)

Med brati in sestrami.

Vrednost konsumnih društev. V zadnji številki »Gerichtshalle« izvaja dr. Haber v članku proti verižnim kupčijam, o konsumnih društvih sledeče: »V vojnem gospodarstvu se je pokazalo, da vojne organizacije te vrste ne dvigajo cen, ne odstranjajo blaga, kadar se določi maksimalna cena, ter dobavljajo blago vsake vrste mnogo ceneje kot ga je dobiti drugje. Ta način poslovanja leži v bitju organizacije in nje upravnega gospodarstva. To poslovanje pa ne more živeti na tleh individualizma, pohlepa po denarju, manšterstva in liberalizma ter proste igre moči. Ta organizatorično-biološki način poslovanja tudi ne pozna nobene verižne kupčije in nobenega s tem povzročenega umetnega dviganja cen.« Dr. Haber zasleduje edino pravo stališče, da bodi med producentom in konsumentom le eden posredovalec, ki naj vleče dobiček iz te kupčije, to je organizacija sama. Člankar stoji na stališču, da je glavni vzrok neznosne draginje, ker gre blago iz rok v roke, vsakega se nekaj prime in predno pride v roke konzumentu, podraži se blago za 100 do 1000 in še več odstotkov. Pred vojsko so bili taki izrodki proste trgovine vsled zadostne množine blaga nemogoči, ker jih je urejevala in preprečevala prosta konkurenca. Če je bilo blago predrago, ni našlo kupca in prodajalec je je moral oddati tudi pod ceno. Tako je vsak kupil le blago po taki nizki, oziroma primerni ceni, da je upal po tej ceni dobiti odjemalca. Danes pa vsakdo ve, da dobi kupca za vsako blago, četudi blago še tako drago plača in zahteva zanj še tako pretirane cene, ker ravno blaga manjka in ga konzument mora imeti, bodisi drago ali po ceni. S tem odpade edini regulator cen in je odprta prosta pot raznim navijalcem iz krogov producentov, trgovcev in posredovalcev, ki se hočejo na račun konzumenta okoristiti in obogatiti. Zato je pa v obrambo konzumenta neobhodno potrebna prepoved verižnih kupčij, nastavljanje maksimalnih cen in odtegnitev blaga prostemu prometu kot edino, vsaj delno nadomestilo za odpadle cene vzravnajočo konkurenco.

Bančni izkazi. V poslanski zbornici je bil vložen predlog, da naj avstro-ogrska banka zopet prične priobčevati izkaze o stanju svojega premoženja. V utemeljevanju je rečeno, da je Avstrija edina država, v kateri se ne objavljajo bančni izkazi, kar je zaneslo nesigurnost v naše denarstvo. Mnogi pretiravajo, koliko je v prometu bankovcev in se s tem — deloma iz bojazljivosti, deloma iz nasprotovanja — goji notranja in zunanja agitacija proti vrednosti naše valute, kar kvarljivo vpliva na naše narodno gospodarstvo. Iz poročila komisije za nadzorovanje državnih dolgov je razvidno, da se vojni stroški ne pokrivajo samo z vojnimi posojili in da se vsako leto potrebuje posojil pri avstrijski banki v višini 2 do 3 milijard kron. Smatrati je, da se za večji del te vsote izdado novi bankovci. To pomno-

ževanje bankovcev v zvezi z vednim zmanjševanjem blagovnih zalog mora voditi k nadaljnjemu podraženju živil in vseh drugih potrebščin, da, pričakovati je, da se bo draginja še eksplozivno povečala in da se bo prenesla tudi one predmete, katerih doslej še ni tako hudo zadela. Prebivalstvo, ki si ni na jasnem o silah in glavnih vzrokih draginje, kateri učinkujejo po naravnih zakonih, — postaja vznemirjeno, ker vidi, da vsa sredstva nič ne pomagajo. Zato je potrebno, da se zopet prične priobčevati izkazi avstro-ogrske banke; kajti le tako se more ustvariti podlaga za odpravo zla, na katerem trpi sedaj državni in ljudski kredit. Če se pa pusti, da bo le skrivaj še naprej rastlo, dokler ne bo prepozno, bo v ne predolgem času nastopil trenotek, ko bo operacija bolj bolesta, zlasti pa za državo tudi mnogo nevarnejša, če že ne bo sploh prepozna. Ker pa je precej razširjeno mnenje, da naj bi se s priobčevanjem pričelo le korakoma, se priporoča, da naj se izkazi avstro-ogrske banke sporočajo za enkrat le proračunskima odsekoma obeh zbornic, katerih stvar bo potem določiti, kedaj naj se prične z rednim objavljanjem.

Zavest socialne dolžnosti.

Baron Karel pl. Zahony je objavil sledeči članek, ki ga zaradi njegove zanimive vsebine objavljamo.

Prehranjevalni urad imamo. Priznamo, da je storil marsikaj dobrega. Skrbi, da uredi veliko zmešnjavo, ki vlada glede na prehrano. A kaj pomagajo vse odredbe, če velik del v svojem samoljubju misli le na to, kako naj se jim izogne. Le če bi vsak revež in bogatin postopal po odredbah, bi se doseglo, kar zahtevajo odredbe. Vsak bi moral v javnosti in tudi tam, kjer ga nihče ne vidi, vedno misliti na svojo socialno dolžnost, a te socialne zavesti o dolžnosti ni.

Obiščimo velike restavracije v hotelih, ne samo v Gradcu (tam namreč baron Zahony stanuje), marveč tudi v drugih mestih, povsod so natlačeno polne.

Dobiš tam vse: meso, ribe, prikuho, sadje, sir, mlečnate jedi, svetlo in temno pivo, delikatese, izkratka: vse dobiš, kar je dobro in drago. Stotine in stotine ljudi, ki vrednosti denarja ne poznajo, tam zelo dobro živijo.

Popoldne obišči javna zabavaljšča. Na stotine ljudi sreblja sladoled, ledeno kavo s pecivom, mlečno kavo itd., kakor v zasmeh tistim, ki se bosijo, mo-

rebiti brez kosčka kruha v želodcu, plazijo mimo; pozabiti ne smemo razkošno oblečenih dam, ki jim dvorijo dopustniki in drugi tudi razkošno oblečeni gospodje in gospodiči.

Aprila in majnika so tolažili delavstvo in stradajoče prebivalstvo z zelenjavo, ki bo prišla na trg. Pojdi zdaj na trg, ne dobiš nobene zelenjave. Velike gostilne, bogati ljudje in prekupci pošiljajo svoje osobe k vrtnarjem v mestu in na deželi, ti tam pokupijo sploh vse, kar dobe: zelenjavo, sadje; ne ozirajoč se na najvišje cene — na trg se pa nič ne pošlje.

(Dalje prih.)

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedril!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti števil. 30.

Kdor pristopi kot član h »Gospodarski zvezi«, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg števil. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platnjeni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!